

Nr 2

Av herrar **Anderson** i Sundsvall och **Werbros**, om användande av blindskrift å valsedlar.

(Lika lydande med motion nr 6 i Första kammaren)

Det finns en stor grupp medborgare som inte kan utöva sin rösträtt i allmänna val utan att vara beroende av utomstående. Vi syftar på de blinda eller gravt synskadade. Dessa personer måste för att kunna rösta ha hjälp av annan person som talar om för dem vad som står på de olika valsedlarna.

Det är uppenbart att den i grundlagarna garanterade valhemligheten härigenom sätts i fara. Den blinde måste be en annan person taga fram en valsedel för ett visst uppgivet parti och tvingas därigenom avslöja vilket parti han avser att rösta på.

Inte nog med detta. Den blindes möjlighet att kontrollera att han verkligen fått den valsedel som han bett om är i praktiken obefintlig. Han utsätter sig för risken att hans medhjälpare — med eller utan avsikt — ger honom fel valsedel.

Även om den blinde kan låta bli att uppge namnet på det politiska parti som han tänker ge sin röst, t.ex. genom att be att få valsedlar från samtliga partier lagda i viss inbördes ordning, så att han själv kan plocka ut den valsedel han vill använda, kan han aldrig gardera sig mot misstag. Man kan ge honom fel valsedlar eller lägga dessa i annan ordning än den han räknade med.

Denna risk för röjande av valhemligheten eller att röst av misstag avgives för annat parti än den röstande avsett kunde undanröjas om valsedlarna var försedda med beteckning i blindskrift.

Detta omöjliggöres emellertid genom nuvarande vallagar. Sålunda föreskriver Lag om val till riksdagen 59 § att vid val skall begagnas valsedlar av vitt papper utan kännetecken samt 79 § att valsedel å vilken finns något kännetecken vilket uppenbarligen blivit med avsikt där anbragt är ogill. Motsvarande bestämmelser finns i den kommunala vallagen.

En ändring av ifrågavarande lagstiftning, så att det blir tillåtet att förse de sedvanliga valsedlarna med märkning i blindskrift, är därför angelägen. Av praktiska skäl synes man kunna inskränka sig till att tillåta att partibeteckningen får angivas i blindskrift.

Samtidigt med sådan ändring av vallagarna borde övervägas om det inte obligatoriskt skulle finnas sådana valsedlar för blinda tillgängliga i samband med allmänna val. Starka skäl talar härför.

Om sådana valsedlar tillåtes uppkommer viss risk för att valhemligheten röjes. Om det nämligen bara är någon eller några blinda som deltar i ett val i viss valkrets

och det blott är dessa som använder sådan valsedel med beteckning även i blindskrift, torde man med fog kunna göra gällande att valhemligheten riskerar att röjas. Detta speciella problem är dock icke olösligt. Antingen kunde man föreskriva att samtliga valsedlar — sålunda även de valsedlar som användes av seende — som kommer till användning skulle vara försedda med märkning. Detta alternativ torde dock sannolikt icke kunna ifrågakomma, eftersom var och en har rätt att själv framställa valsedel. Ett annat sätt är att föreskriva att viss upplaga av varje partis valsedlar med beteckning i blindskrift skall finnas tillgänglig för allmänheten och tillhandahållas på sådant sätt att även seende använder sig av dem.

Framställandet av valsedlar med beteckning i blindskrift torde ställa sig dyrare än valsedlar utan sådan beteckning. Denna extrakostnad torde böra bestridas av allmänna medel.

De praktiska problem som är förknippade med en reform som ovan föreslagits fordrar viss närmare utredning. Riksdagen bör därför hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning av dessa spörsmål, vilket om möjligt bör ske så snabbt att systemet kan börja tillämpas redan fr.o.m. 1968 års riksdagsval.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning och förslag syftande till att underlätta för blinda och synskadade personer att delta i allmänna val därigenom att beteckning medelst blindskrift tillåtes å valsedlar.

Stockholm den 12 januari 1967

John R. Anderson (fp)

W. Werbro (fp)
